

**UCHWAŁA NR XIX/297/16
RADY MIEJSKIEJ WAŁBRZYCHA**

z dnia 29 marca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Programu profilaktycznego w sprawie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą dla miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020

Na podstawie art.12 pkt.11 i art.92 pkt.1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015.poz.1445), art.6 ust.3 pkt.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015.poz.1390 z późn.zm.), Rada Miejska Wałbrzycha uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program profilaktyczny w sprawie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą dla miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wałbrzycha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Wałbrzycha.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
Wałbrzycha

Maria Anna Romańska

WAŁBRZYCH

Program
działań profilaktycznych w zakresie specjalistycznej
pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych *przemocą*

dla miasta Wałbrzycha
na lata 2016 – 2020

Wałbrzych, marzec 2016 r.

Podstawą Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,(Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483)
- Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 roku, (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
- Ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn.zm),
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1882 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.)

Wstęp

Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których występuje przemoc narażone są na dwa rodzaje niszczących doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, a drugie - dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Najbardziej widocznymi i oczywistymi skutkami przemocy są obrażenia cielesne. Należy jednak pamiętać, że równie niszczące, tak jak urazy fizyczne, są skutki psychiczne doświadczanej przemocy. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest niezbędnego do prawidłowego rozwoju poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania. Psychologiczna presji i ciągłe napięcie może być przyczyną wielu chorób psychosomatycznych.

Przemoc fizyczna to użycie siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie. Dzieci bite i maltretowane często są poranione w miejscach zakrytych ubraniem. Można zaobserwować blizny, siniaki, złamania, powyrywane włosy, ślady uderzeń i skaleczeń, otarcia skóry na klatce piersiowej, plecach, pośladkach, tylnych częściach nóg, w okolicach genitaliów. Małe ślady oparzeń papierosowych na podszewkach stóp, dłoniach, pośladkach, rozległe oparzenia np. na klatce piersiowej oraz inne nietypowe dla danego wieku obrażenia mogą wskazywać na rzucanie, uderzanie czy potrząsanie. U dzieci potrząsanych mogą też występować rozległe ogniska krwotoczne w siatkówce. Dzieci bite, rzucane, potrząsane

mogą mieć także liczne obrażenia wewnętrzne. Obrażenia, które możemy zaobserwować na ciele maltretowanych dzieci, rodzice często tłumaczą wypadkami. Niechętnie zgłaszają się do lekarzy czy po pomoc medyczną, unikają wyjaśniania okoliczności powstania obrażeń lub robią to nieprzekonywująco, są nadmiernie ostrożni i załęknieni lub agresywni słownie.

Przemoc emocjonalna jest najpowszechniej stosowaną formą przemocy wobec dzieci. Współwystępuje także z innymi formami przemocy. Przemoc emocjonalna prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby. Typowe zachowania to np.: odrzucanie, izolowanie, ignorowanie, wyszydzanie, upokarzanie, ciągłe krytykowanie, terroryzowanie, zmuszanie do wysiłku przekraczającego możliwości dziecka. U takich dzieci można zaobserwować ciągłe nerwowe napięcie, zaburzenia mowy, zaburzenia snu, bóle głowy, brzucha, moczenie się, rozdrażnienie, stałe poczucie winy, tiki, depresje, lęk, częste kłamstwa, zamknięcie się w sobie, ugrzecznione zachowania.

Zaniedbanie to ciągły brak zaspokojenia podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka. Objawami zaniedbania są np.: ciągły głód, niedożywienie, niska waga, brudne włosy, niewłaściwe i/lub brudne ubranie, objawy braku opieki medycznej, brak uwagi i zainteresowania ze strony opiekunów.

Przemoc seksualna jest wówczas, gdy dorosły traktuje dziecko jak obiekt seksualny i posługuje się nim w celu zaspokojenia swoich potrzeb. Wykorzystywanie seksualne to zarówno stosunki płciowe lub ich usiłowanie, a także dotykanie narządów płciowych, masturbacja, obnażanie się w obecności dziecka, czy zmuszanie do oglądania pornografii. Dziecko, jako ofiara wykorzystywania seksualnego, czuje się głęboko napiętnowane, naznaczone, często izoluje się od otoczenia, ma trudności w nawiązaniu kontaktów z innymi ludźmi, czuje się gorsze, panicznie boi się, że ktoś pozna jego tajemnicę, nie potrafi wyrażać swoich uczuć, swoich potrzeb, ma zaburzoną tożsamość, często cierpi na różne dolegliwości somatyczne. W skrajnych przypadkach dziecko może podjąć próby samobójcze. Przemoc wobec dzieci stanowi problem społeczny. Zjawisko to powinno mobilizować społeczeństwo do organizowania reakcji interwencyjnych.

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, zapewnienia ochrony przysługującym im praw i wolności wprowadzono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Instrumentami tej ustawy są między innymi asystenci rodziny, którzy wspierając rodziny mogą rozeznaczyć przypadki występowania przemocy i im skutecznie przeciwdziałać.

Program przewiduje działania w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Program jest wyrazem lokalnej polityki społecznej, która ma sprzyjać zapewnieniu w możliwie maksymalnym zakresie odpowiednich warunków życia i rozwoju dziecka.

Program jest spójny z Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020 przyjęty do realizacji uchwałą nr XVI/234/15 Rady Miejskiej Wałbrzycha, z dnia 29 grudnia 2015 roku i będzie wspólnie z nim monitorowany, gdyż niektóre działania obu programów są ze sobą zbieżne. Niniejszy program może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się potrzebami społeczności oraz zmieniającymi się wymogami prawa.

Program opiera się na współpracy służb w celu podjęcia kompleksowych i interdyscyplinarnych działań dla objęcia wszechstronną i niezwłoczną pomocą dzieci doświadczających przemocy oraz zapobieganiu powstawaniu zjawiska przemocy.

Koordinacją działań określonych w programie zajmuje się:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu - Dział Profilaktyki Uzależnień i Interwencji Kryzysowej,

W realizacji programu na terenie Wałbrzycha współpracować będą pracownicy następujących jednostek:

- Zespołów Pracy Socjalnej,
- Działu Pieczy Zastępczej,
- Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej,
- Zespołu Interdyscyplinarnego
- Sądu Rejonowego w Wałbrzychu, Wydziału IV Rodzinnego i Nieletnich,
- Komendy Miejskiej Policji,
- Zespołu kuratorskiej służby sądowej,
- Placówek Wsparcia Dziennego,
- Placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- Szkół,
- Przedszkoli,
- Żłobków,
- organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych,

Zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu przemocy oraz wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przemoc w rodzinie nie występuje jedynie wspólnie z zjawiskiem alkoholizmu czy innymi problemami społecznymi, jest samoistnym problemem społecznym. W związku, z czym należy podnosić świadomości mieszkańców w zakresie przyczyn i skutków tej przemocy.

Zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. W ten sposób ustawodawca kładzie szczególny nacisk na rozwój profilaktyki, jako skutecznej formy pomocy w sytuacjach, gdy w rodzinie nie występuje jeszcze zjawisko przemocy, ale może być tym zjawiskiem zagrożona.

Działania o charakterze profilaktycznym mają na celu unikać konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie. Z powyższego wynika potrzeba stosowania programu profilaktycznego, który będzie mieć na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą. W związku z tym w programie cel główny i cele szczegółowe oraz działania podejmowane na terenie Wałbrzycha, które w efekcie powinny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

Cel nadrzędny programu:

Zmniejszenie skali zjawiska i skutków stosowania przemocy, poprzez prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie przemocy w rodzinie poprzez promowanie zachowań społecznych wolnych od przemocy.
1. Udzielanie specjalistycznej pomocy w stosunku do dzieci i młodzieży zagrożonej przemocą.
2. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej roli rodziny.
3. Upowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych

1. Zapobieganie przemocy w rodzinie poprzez promowanie zachowań społecznych wolnych od przemocy			
Lp.	Działanie	Realizatorzy	Termin
1.1	Warsztaty z przeciwdziałania agresji i przemocy rówieśniczej, cyberprzemoc, Program edukacyjny „Nie daj się”. Adresatami będą uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych	MOPS	całorocznie
1.2	Program edukacyjny „Chronimy dzieci”. Adresatami będą dzieci w przedszkolach i uczniowie szkół podstawowych	MOPS	całorocznie
1.3	Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy i szkód związanych z przemocą poprzez realizowanie kampanii społecznych. Adresatami będą mieszkańcy Wałbrzycha	MOPS	całorocznie
2. Specjalistyczna pomoc w stosunku do dzieci i młodzieży zagrożonej przemocą			
2.1	Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia dzieciom i młodzieży zagrożonej przemocą, poprzez interwencje w środowisku oraz poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne	MOPS, SOWiIK, PCPR, PWD, Policja, Szkoły, Placówki opiekuńczo – wychowawcze, Służba zdrowia	całorocznie
2.2	Kierowanie do specjalistów z zakresu wsparcia psychologicznego, terapii uzależnień, pracy socjalnej, prawa i medycyny	MOPS, SOWiIK, PCPR, PWD, Policja, Szkoły, Placówki opiekuńczo – wychowawcze, Służba zdrowia	całorocznie
3. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej roli rodziny			
2.1	Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych	MOPS, PCPR, PWD, Szkoły, Placówki opiekuńczo – wychowawcze	całorocznie
2.2	Prowadzenie warsztatów i spotkań dla rodziców oraz konsultacji indywidualnych	MOPS, PCPR, PWD, Szkoły, Placówki opiekuńczo – wychowawcze	całorocznie
4. Upowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych			
4.1	Upowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach i placówkach udzielających pomocy ofiarom, świadkom i sprawcom przemocy.	MOPS, SOWiIK, PCPR, PWD, Szkoły, Placówki opiekuńczo – wychowawcze	całorocznie

Adresatami programu są:

- Dzieci i młodzież zagrożona bądź dotknięta przemocą w rodzinie,
- Rodziny dotknięte przemocą, niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo,
- Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie,

- Przedstawiciele instytucji, służb oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Oczekiwane rezultaty programu:

- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie,
- zwiększenie świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych na terenie miasta,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- zapewnienie należytej opieki dzieciom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi,
- rozwój wiedzy i kompetencji rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu,
- pomoc rodzinie w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej,
- współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Program finansowany będzie ze środków budżetu miasta oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł oraz w ramach środków własnych instytucji realizujących zadania.

Uzasadnienie

Art.6 ust.3 pkt.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015.poz.1390 z późn.zm.) stanowi, że do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Program profilaktyczny w sprawie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą dla miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020 został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska i skutków stosowania przemocy, poprzez prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
Wałbrzycha

Maria Anna Romańska